

مؤلفه های استکبار از نگاه قرآن / تعبیر «نرمش قهرمانانه» ملهم از آیات و روایات اسلامی است

یک قرآن پژوه درباره نحوه مواجهه یک جامعه اسلامی با استکبار با توجه به شرایط روز گفت: بهترین تعبیر که ملهم از قرآن و سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) است...

یک قرآن پژوه درباره نحوه مواجهه یک جامعه اسلامی با استکبار با توجه به شرایط روز گفت: بهترین تعبیر که ملهم از قرآن و سیره پیامبر(ص) و ائمه(ع) است رهبری معظم در «نرمش قهرمانانه» به کار بردند یعنی می توانیم در عین تعامل داشتن، دشمن را دشمن بدانیم و خطوط قرمز و اصول ثابت و متغیرمان را بشناسیم و در همان چارچوب دینی حرکت کنیم. حجت الاسلام مهدی رستم نژاد عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه درباره واژه استکبار در مفهوم قرآنی به خبرنگار مهر گفت: واژه استکبار در قرآن در برابر استضعاف به کار رفته است و قرآن دو خط را تبیین می کند، یک خط مؤمنان و اهل تقوا و کسانی که اطاعت از خدا دارند، به همین گروه هم در چند جا تعبیر به مستضعف شده است. البته مستضعف در مقابل مستکبر نه مستضعف به معنای استضعاف مالی بلکه به معنای ضعیف نگه داشته شده، منظور است.

وی افزود: قرآن در مقابل این خط، خط استکبار است تعبیری هم که دارد تقریباً از واژه کبر، متکبر، ملع یا کافر و یا گردن کش و طاغوت استفاده شده است و اساساً این دو خط را در داستانهای پیامبران بسیار برجسته کرده است یعنی عده ای را می گوید مؤمنین هستند و اهل تقوا هستند که در برابر حق خاضع هستند و عده دیگری هستند که اطراف طاغوت، به صورت ملأ هستند و مقابل خط مؤمنین هستند.

این قرآن پژوه تأکید کرد: از نگاه قرآن نشانه اصلی استکبار در همین واژه است که به همان کبر و خودبتر بینی برمی گردد یعنی حق ناپذیری و تسلیم نشدن در برابر حق و گردن فرازی در برابر حقوق دیگران را مورد توجه قرار می دهد، در این مورد آیات متعددی است از جمله آیه 56 سوره غافر خداوند در مورد این گروه می فرماید «ان فی صدورهم الا کبر». یا در آیه 40 اعراف خداوند در مورد «کذبوا بآیاتنا واستکبروا عنها» و درباره شیطان هم تقریباً همین مسئله است چراکه نشانه اصلی اش به همین کبرش برمی گردد که قرآن درباره ابلیس می گوید «أبا واستکبر و کان من الکافرین» روحیه شیطان روحیه ابا و استکبار است.

وی با بیان اینکه فرعون مظهر استکبار قرآنی است، افزود: خداوند می فرماید «إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِّنْهُمْ» همانا فرعون در آن سرزمین برتری جویی کرد و اهل آن را فرقه فرقه ساخت، که در ادامه آیه در مقابل فرعون واژه «مستضعف» را به کار برده است که این نشان می دهد که دو خط در مقابل هم هستند.

حجت الاسلام رستم نژاد یادآور شد: شاخصه ها و مؤلفه های استکبار از نگاه قرآن بسیار زیاد است که مهمترین آنها عدم پایبندی به عهد است «و ما وجدنا لاکثرهم من عهد» (آیه 102 اعراف) یا در جای دیگر قرآن می فرماید «فَاتْلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ أَنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ» «آیمان» جمع یمین است یعنی عهدپذیر نیستند و این هم به روحیه برتری طلبی شان برمی گردد. دومین شاخصه، اهل فسق هستند «و اذ وجدنا اکثرهم لفاسقین» فسق یعنی خروج از حد اعتدال. ویژگی دیگر مستکبر، اهل ظلم بودن است، چون اهل تجاوز هستند طبعاً ظلم به دیگران اتفاق می افتد. یکی دیگر از شاخصه های مهم استکبار این است که آنها بغضشان را در پس ظاهری خندان پنهان می کنند که قرآن فراوان بدان اشاره کرده است که اگر اینها در لفافه ای از اظهارات محبت آمیز به سوی شما می آیند بدانید در پس این لبخند، خشم و آتش طغیانی خوابیده است که آیه «ان ربک لیعلم ما تکتن صدورهم» از جمله آنهاست یا «یقولون بافواهم مالیس فی قلوبهم» و غیره.

وی درباره نحوه مقابله مسلمانان با مستکبرین گفت: قرآن وظیفه ما را نسبت به مستکبرین در چند مورد بیان داشته است؛ اول دوستی با آنها ممنوع است. قرآن مستکبر را دشمن خدا می خواند مثلاً در سوره ممتحنه در اولین آیه قرآن می فرماید «یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء» یا «تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ» این کفر به معنای کفر اعتقادی نیست بلکه یعنی اصلاً به این حق شما باور ندارند و حتی حقی برای شما قائل نیستند. «تسرون الیهم بالمودة و انا اعلم....» در اینجا خداوند اشاره می کند به اینکه در صدر اسلام یک عده ای می خواستند با مستکبرین به خاطر رونق کسب و کارشان دوستی داشته باشند که خداوند تأکید می کند که دوستی با آنها ممنوع است چراکه آنها در این دوستی برای تضييع حقتان می آیند. دوم اینکه تکیه کردن بر آنها ممنوع است، قرآن می فرماید یکی از نشانه های استکبار، ظالم بودن آنهاست. تکیه به آنها نکنید که دین و دنیایان را می برند.

این مدرس علوم قرآنی تصریح کرد: در کل قرآن از استکبار به طاغوت یاد می کند و می فرماید رسیدن به توحید بدون اجتناب از طاغوت میسر نیست «و من یکفر بالطاغوت...» اول پشت کردن به طاغوت است و بعداً می فرماید «و یؤمن بالله...» یعنی

زمانی انسان ایمان به خدا و آن آزادی را پیدا می کند که کفر به طاغوت را قیلا داشته باشد در واقع همان لا اله الا الله است یعنی اول لا اله و پشت کردن به معبودهای دیگر را بگو، بعد الا الله را بگو که يؤمن بالله تحقق پیدا کند، می فرماید هرکس کفر به طاغوت و ایمان به خدا داشته باشد «فقد استمسک بالعروة الوثقی» این به دستگیره محکمی چسبیده که «لن فصام لها» دیگر گسستنی نیست.

وی در پاسخ به این سؤال که با توجه به مبانی قرآنی و شرایط روز وظیفه یک جامعه اسلامی در مقابله با استکبار چیست؟ گفت: بهترین تعبیر و در عین حال عالمانه ترین تعبیر که ملهم از آیات و روایات است همان فرمایشات رهبری معظم است که تعبیر «نرمش قهرمانانه» را عنوان کردند. این تعبیر عصاره ای از آیات و روایات و سیره پیامبر(ص) و ائمه معصومین(ع) است. ما می بینیم که پیامبر(ص) در عین اینکه با کفار ستیز دارد و مأمور است به «قاتلوا ائمة الکفر انهم لا ایمان لهم»، در عین حال آن نرمشهای قهرمانانه خویش را هم دارد یعنی توجه به بحث دشمنی انسان را بسیار هوشیار می کند. می توانیم در عین تعامل داشتن، دشمن را دشمن بدانیم و خطوط قرمز و اصول ثابت و متغیرمان را بشناسیم و در همان چارچوب دینی حرکت کنیم.

حجت الاسلام رستم نژاد در پایان یادآور شد: گاهی فکر می کنیم که این جاده یک طرفه است، خیر. همین خدایی که اینگونه روشن، دشمن شناسی را به ما می آموزد، حکمت و مصلحت را در کنار عزت به ما یادآور می شود و تأکید می کند که اینگونه نشود که خودتان گاهی قربانی این مسئله شوید و شرایط امروز ما نیز شرایط همان نرمش قهرمانانه است که رهبری بدان اشاره فرمودند یعنی در عین اینکه دشمن را دشمن می دانیم و حرکات او را رصد می کنیم در عین حال مصالح خود را ببینیم و مقتضای آنچه مصلحت ماست و زمان ما می طلبد جلو برویم.